

Digitalizacja zbiorów w Bibliotece Medycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum na przykładzie prac doktorskich i zbiorów z przełomu XIX i XX wieku

EWA KLUZ

MAŁGORZATA MATERA

BIBLIOTEKA MEDYCZNA UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO COLLEGIUM MEDICUM

PLAN PREZENTACJI

1. Krótka historia Biblioteki Medycznej UJ CM
2. Kolekcja prac doktorskich Biblioteki Medycznej UJ CM
3. Historyczna kolekcja zbiorów XIX w. i XX w. (do 1945 r.)
Biblioteki Medycznej UJ CM
4. Pracownia digitalizacyjna
5. Digitalizacja - etapy
6. Podsumowanie - działania promocyjne

HISTORIA BIBLIOTEKI MEDYCZNEJ

- **1810 rok** – powstanie Biblioteki Wydziału Lekarskiego
- **1985 rok** – udostępnienie budynku Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Krakowie-Prokocimiu
- **2016 rok** - remont budynku Biblioteki Medycznej
- **2020 rok** - powrót do dawnej siedziby

KOLEKCJA PRAC DOKTORSKICH BIBLIOTEKI MEDYCZNEJ UJ CM

- 4161 prac doktorskich (w tym 2011 z plikami, z czego 837 w OA, (140 zdigitalizowanych)
- 2008 rok - uruchomienie pełnotekstowej
Bazy prac doktorskich
- 2012 rok - utworzenie Cyfrowej Biblioteki Medycznej
- 2022 rok – Portal Zarządzania Wiedzą UJ CM

HISTORYCZNA KOLEKCJA ZBIORÓW XIX W. I XX W. (DO 1945 R.) BIBLIOTEKI MEDYCZNEJ UJ CM

- Obecnie liczy ponad 20 tysięcy wolumenów (nie uwzględniając druków ciągłych) w tym ok. 9 tys. opracowanych komputerowo
- Druki ciągłe –ok. 1100 tytułów opracowanych komputerowo o zróżnicowanych zasobach
- Projekty: DUN i SON – konserwacja, oprawa i przeoprawa - ponad 1400 wolumenów wydawnictw medycznych

KSIEGOSZBIÓR PRZED OPRAWĄ

KSIEGGOZBIÓR PO OPRAWIE

PRACOWNIA DIGITALIZACYJNA

- 9 marca 2022 – wyposażenie pracowni
- Skaner dziełowy CONE A2M
- Dwie stacje robocze do obróbki graficznej

DIGITALIZACJA - ETAPY

1. Prace przygotowawcze
2. Konserwacja i fumigacja zbiorów
3. Skanowanie
4. Obróbka graficzna
5. Nadanie warstwy tekstowej (OCR)
6. Udostępnianie

PRACE PRZYGOTOWAWCZE

- Typowanie materiałów do skanowania
- Prace doktorskie – zwrócono się do pracowników UJ CM z prośbą o wyrażenie zgody na udzielenie otwartego dostępu do prac doktorskich
- Projekt SON – zbiory z historycznej kolekcji BM UJ CM przeznaczone do digitalizacji, których nie ma w Polonie i w Federacji Bibliotek Cyfrowych

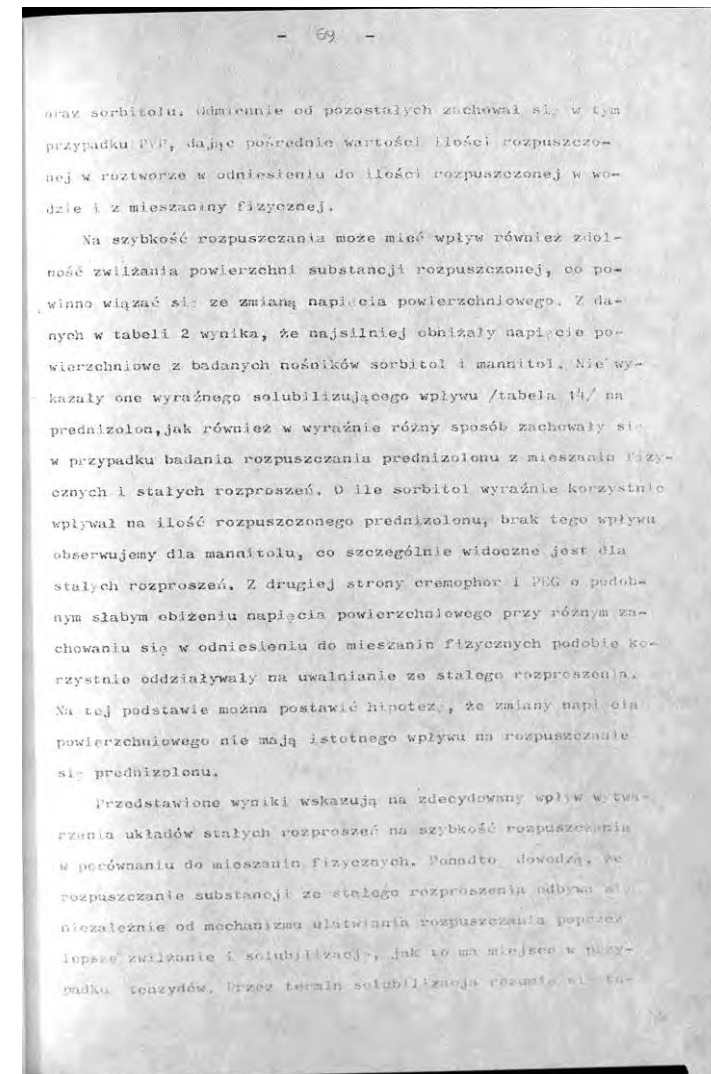
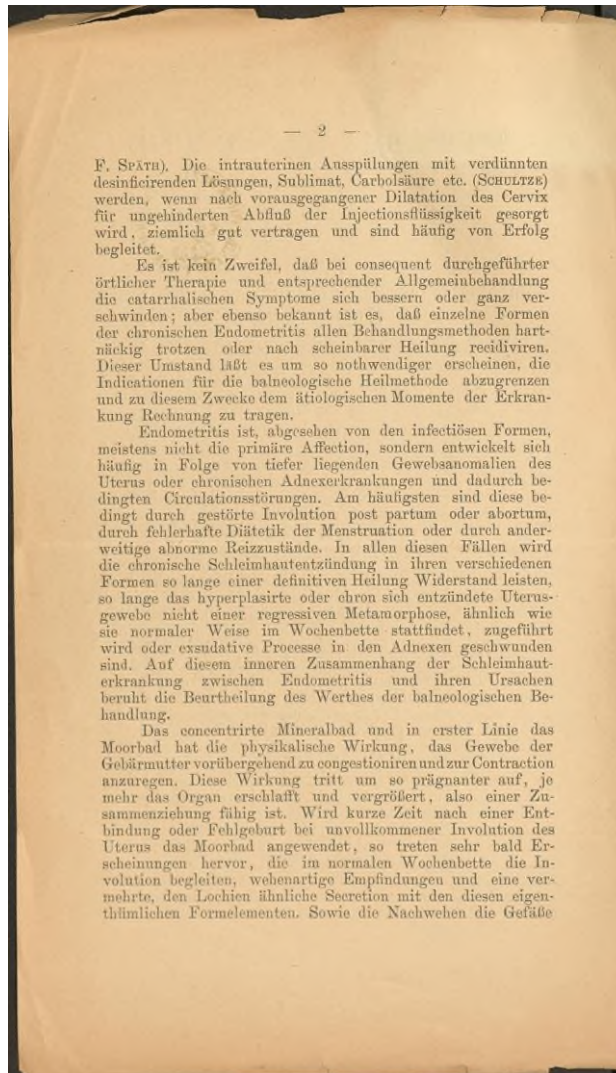
KONSERWACJA I FUMIGACJA ZBIORÓW

- Wszystkie prace doktorskie porażone mikrobiologicznie zostały poddane fumigacji
- Projekt DUN i SON – konserwacja, oprawa i przeoprawa zbiorów

SKANOWANIE

- Skaner CONE A2M
- Skaner płaski ze ściętą szybą
- Format TIFF (400 dpi)
- Trudności - stan zachowania, słaba jakość papieru, niewyraźne maszynopisy

SKANY

- 109 -

oraz sorbitolu. Odmienne od pozostałych zachował się w tym przypadku PVP, dając pośrednie wartości ilości rozpuszczonej w roztworze w odniesieniu do ilości rozpuszczonej w wodzie i z mieszaniny fizycznej.

Na szybkość rozpuszczania może mieć wpływ również zdolność zwilżania powierzchni substancji rozpuszczonej, co powinno wiązać się ze zmianą napięcia powierzchniowego. Z danych w tabeli 2 wynika, że najsilniej obniżały napięcie powierzchniowe z badanych nośników sorbitol i mannitol. Nie wykazywały one wyraźnego solubilizującego wpływu (tabela 14) na prednizolon, jak również w wyraźnie różny sposób zachowały się w przypadku badania rozpuszczania prednizolonu z mieszanin fizycznych i stałych rozprożeń. O ile sorbitol wyraźnie korzystnie wpływał na ilość rozpuszczonego prednizolonu, brak tego wpływu obserwujemy dla mannitolu, co szczególnie widoczne jest dla stałych rozprożeń. Z drugiej strony cremophor i PEG o podobnym słabym obniżeniu napięcia powierzchniowego przy różnym zachowaniu się w odniesieniu do mieszanin fizycznych podobie korzystnie oddziaływały na uwalnianie ze stałego rozprożenia. Na tej podstawie można postawić hipotezę, że zmiany napięcia powierzchniowego nie mają istotnego wpływu na rozpuszczanie się prednizolonu.

Przedstawione wyniki wskazują na zdecydowany wpływ w tworzeniu układów stałych rozprożeń na szybkość rozpuszczania, w porównaniu do mieszanin fizycznych. Ponadto dowodzą, że rozpuszczanie substancji ze stałego rozprożenia odbywa się niezależnie od mechanizmu uwalniania rozpuszczonego poprzez lepore związanie i solubilizację, jak to ma miejsce w przypadku tenzydów. Przez tenże solubilizujący efekt, w tym

- 5 -

Wyniki uzyskane tą drogą należy sprawdzić zarówno z rezultatami badań eksperymentalnych jak i pierwotną koncepcją zawartą w sprecyzowanym problemie badawczym. Porównanie wyników obliczeniowych z modelem matematycznym (sformułowane na rysunku jako nieprawidłowe) byłoby wystarczające w przypadku analizy teoretycznych, hipotetycznych układów, bowiem wszystkie etapy pomiędzy modelem a wynikami pozostają w ściśle logicznym związku.

W dalszej części pracy zachowany zostanie opisany powyżej schemat procesu modelowania zastosowany do przewidywania struktury polipeptydu regionu związowego króliczej immunoglobuliny G.

1.2. Sposoby realizacji matematycznego modelowania w biologii.

W przedstawionym na rys. 1 procesie modelowania matematycznego różnie może być realizowany etap związany z konstruowaniem modelu matematycznego (zapis matematyczny). Jeśli znajomość badanego układu jest skromna można ograniczyć się do poszukiwania korelacji pomiędzy poszczególnymi wielkościami, znajdowanymi eksperymentalnie. Efektem tego typu postępowania jest uzyskanie tzw. modelu eksperymentalnego (7). Przykładem takiego sposobu modelowania, zastosowanego do przewidywania struktur białek są metody probabilistyczne (8, 9). Podstawą ich jest przypisywanie poszczególnym aminokwasom udziału w jednym z podstawowych typów struktury drugorzędowej (alfa-helikalnej, beta-struktury, postaci nieuporządkowanej) w oparciu

- 11 -

wydawało.

Zarówno lekarze klinicyści, jak i badacze zajmujący się zaburzeniami gospodarki tłuszczowej, występującymi w cukrzycy, uwzględniają tylko zmiany zachodzące w ogólnej puli kwasów tłuszczowych, bez rozpatrywania ich na poziomie poszczególnych kwasów tłuszczowych.

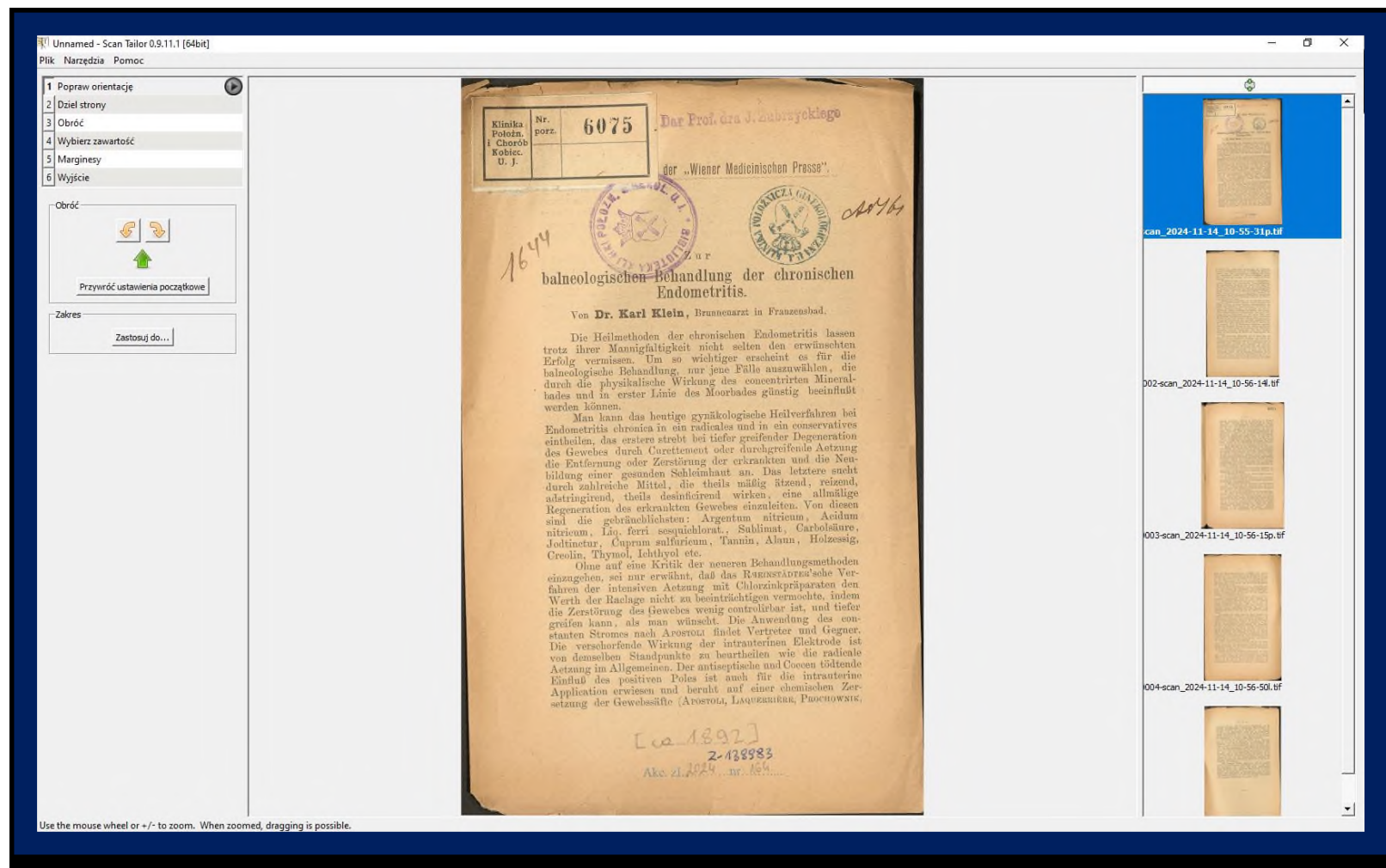
Literatura na temat przebiegu poszczególnych kwasów tłuszczowych w cukrzycy - zwłaszcza dotyczącej udziału tych związków w metabolizmie różnych narządów, a w szczególności śledziny - jest niezwykle duża. A przecież tak małe stężenie cholesterolu jest między innymi z dużej ilości kondensatów tłuszczowych i ten właśnie przebiega wiele podstawowych procesów przemiany tłuszczowej, które ulegają w cukrzycy gwałtownemu zaburzeniu.

Z badań przeprowadzanych na zwierzętach doświadczalnych wynika, że w cukrzycy, oprócz opisanych powyżej, ogólnych zmian gospodarki tłuszczowej, dochodzi również do upodlenia aktywności desaturaz $\Delta 5$ i $\Delta 9$ na skutek braku, czy niedoboru insulin. Innyw te, jak wiadomo są odpowiedzialne za przekształcenie nienasyconych kwasów tłuszczowych w kwasy nasycone. Zostało to udowodnione w badaniach na szczurach z cukrzycą silnie nasioną, u których wykazano upodlenie przemiany kwasu linolenowego w kwas arachidonowy /106/. Zatem ogólne obniżenie aktywności desaturaz $\Delta 5$, $\Delta 6$, $\Delta 9$ doprowadza do przesunięć ilościowych w gospodarce kwasów tłuszczowych nie korzyść kwasów nienasyconych, oraz do zaburzeń proporcji poszczególnych związków w obrębie szeregu homologicznego kwasów nienasyconych /24, 87/.

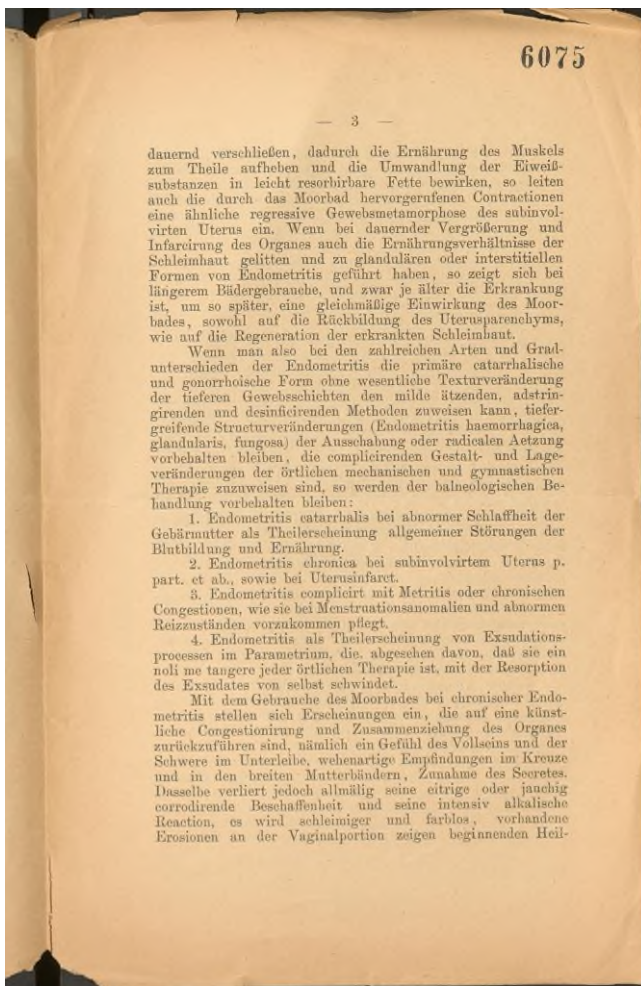
Opisane powyżej a zastosowane u zwierząt doświadczalnych zaburzenia gospodarki kwasów tłuszczowych zostały istotnie potwierdzone w badaniach klinicznych u dzieci chorych na

OBRÓBKA GRAFICZNA

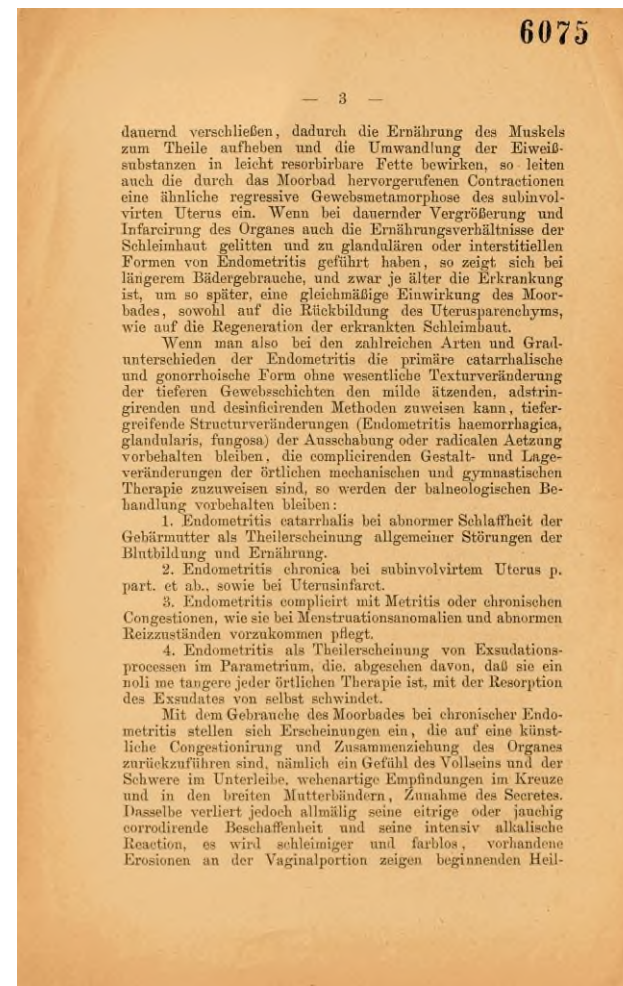
- Programy: FastStone Image Viewer oraz Scan Tailor
- Usunięcie niedoskonałości
- Korekta geometrii
- Poprawa kontrastu i ostrości tekstu

BROSZURA PRZED OBRÓBKĄ

BROSZURA PO OBRÓBCE

DOKTORAT PRZED OBRÓBKĄ

DOKTORAT PO OBRÓBKĘ

- 25 -

nie wylewy wewnętrzne, co jest zawsze bezpośrednią przyczyną zgonu.

Zakażenia grzybiowe

Zakażenia grzybiowe w cukrzycy są to przede wszystkim infekcje drożdżakowe skóry oraz błon śluzowych /46,59/, które bliżej zostaną omówione w następnym rozdziale. Opisywane także przypadki kandydazy narządowej w postaci zapalenia wątroby /125/ oraz zapalenia płuc /131/. W narządzie oddechowym, poza kandydazą, może także rozwijać się aspergiloza płuc /131/.

Zwiększona podatność cukrzycy na zakażenia grzybiowe jest prawdopodobnie spowodowana osłabieniem odporności organizmu wskutek zmniejszenia się syntezy niektórych składników dopotasu /K₂/, oraz upośledzenia odpowiedzi komórkowej, czyli zakłócenia funkcjonowania mechanizmów nie tylko istotnych dla obrony przeciwnikowej.

Zakażenia skóry i błon śluzowych

Z obserwacji klinicznych wynika, że u chorych z cukrzycą częściej występują różnorodne zakażenia skóry. Jak dotąd, nie ma wystarczających dowodów statystycznych potwierdzających to stwierdzenie, jakkolwiek wiadomo, że niektóre schorzenia infekcyjne skóry znacząco częściej współwystępują z cukrzycą /59/.

Zakażenia bakteryjne oraz grzybiowe skóry i błon śluzowych występują u chorych z cukrzycą, zwłaszcza w okresie niewyrównania choroby. Wiadomo, że w ciężkich przypadkach niewyrównanej cukrzycy, na skórze pacjentów może pojawiać się zwiększona - w stosunku do populacji ludzi zdrowych - liczba

- 22 -

Opisano także badania w których twierdzą, że oprócz zaburzeń immunologicznych w pojawieniu się przyczynicy odgrywa ważną rolę także zmiana flory bakteryjnej jamy ustnej /62/ Sanchez /108/ sugeruje, iż pojawiające się w jamie ustnej w zbyt dużej liczbie gronkowce mogą odgrywać istotną rolę w patogenie parodontoz. Niewątpliwie, w powstawaniu tej choroby mają jednak decydujące znaczenie zaburzenia immunologiczne, i one to głównie powodują zwiększoną podatność na przyczynicy u diabetyków, szczególnie w przypadku niewyrównanej, insulino-zależnej cukrzycy. Ostatnio stwierdzono, że u pacjentów z cukrzycą doświadczającą, zdecydowanie opóźnione jest gojenie się dziąseł, co jest następstwem upośledzonej migracji leukocytów /49/.

Melioidoza i Mukormykkoza

Zarówno melioidoza jak i mukormykkoza to schorzenia występujące bardzo rzadko i prawie zawsze równocześnie z cukrzycą /48/.

Melioidozę, zaliczaną do chorób odzwierzęcych, wywołuje pałeczka *Pseudomonas pseudomallei*. Choroba rozwija się głównie w płucach, a jej objawy przypominają nosaciznę zwierząt /48/.

Mukormykkoza spowodowana jest przez grzyby z rodzaju *Rhizopus*. Ponad 90 % przypadków tej choroby występuje u pacjentów ze źle kontrolowaną cukrzycą, natomiast pozostałe 10 % u chorych z naruszoną wątrobą lub niewydolnością nerek z mocznicą /44/.

Mukormykkoza charakteryzuje się nagłym początkiem, krótkim przebiegiem oraz bardzo wysoką śmiertelnością /122/. Wrażliwość zakażenia jest nosogardziel, skąd grzyby przedostają się do centralnego systemu nerwowego wywołując tam zakrzepę, a nastę-

OCR (OPTICAL CHARACTER RECOGNITION) – NADANIE WARSTWY TEKSTOWEJ

- Program ABBYY FineReader
- Źle rozpoznane znaki
- Niemożność całkowitego odczytania tekstu
- Brak widoczności tabel, obrazów, rycin, znaków specjalnych, wzorów chemicznych

WSTĘP

WSTfP

alloplastyki

alloplastyki

oskrzelików

oakrzellków

CIŚNIENIA

G/ŚN/EN/A

podciśnieniem

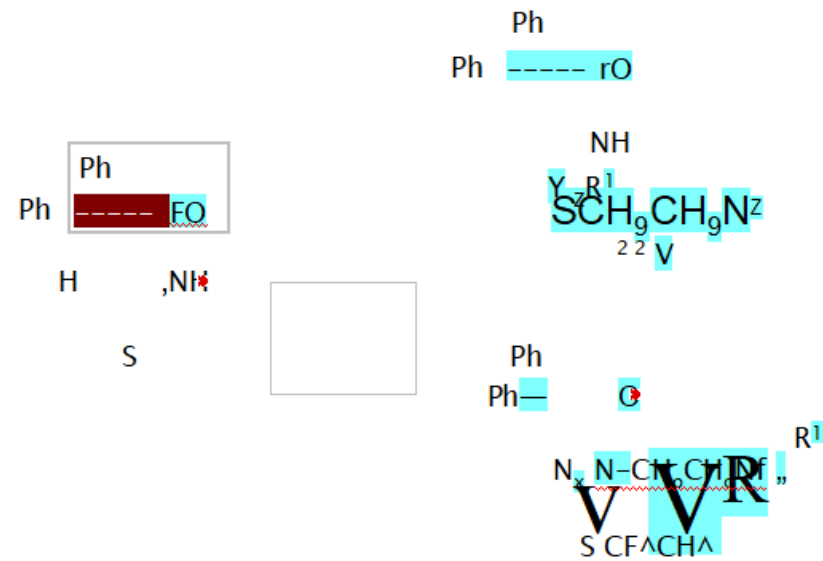
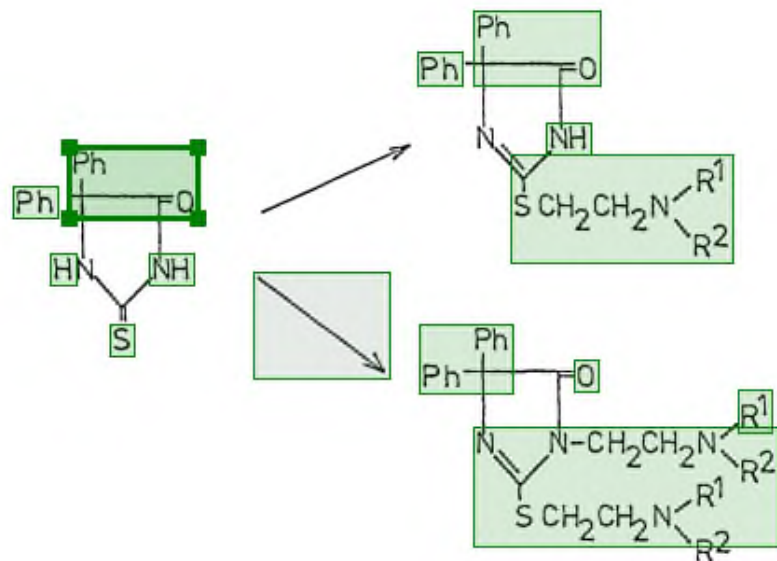
podaiśnieniem

SKŁAD CHEMICZNY CEMENTU KOSTNEGO

METYLMETAKRYLAN 97.4 %	POUMETYLMETAKRYLAN 95.5 %
DWUMETYLDIPARATOLUIDYNA 2.69 %	NADTLENEK BENZYLU 1.94 %
HYDROCHINON 0.0078 %	POLISTYREN 2.30 %
	MONOMER RESZTKOWY 0.26 %

SKŁAD CHEMICZNY CEMENTU KOSTNEGO

METYLMETAKRYLAN 97* X	POUMETYLMETAKRYLAN 95.5f
DWUMETYLDIPARATOLUIDYNA 2.59%	NADTLENEK BENZYLU 1.94%
HYDROCHINON 0.0078 X	POLISTYREN 2.30*
	MONOMER RESZTKOWY 0.25%

UDOSTĘPNIANIE

- Zdigitalizowane prace doktorskie umieszczane są w PZW UJ CM z uwagą *Rozprawa zdigitalizowana*
- Dzięki zastosowaniu integratora przesyłane są również do Cyfrowej Biblioteki Medycznej

[Naukowcy](#) ▾ [Zasoby nauki](#) ▾ [Potencjał badawczy](#) ▾ [Osiągnięcia i aktywności](#) ▾ [MeSH](#)

[Jesteś tutaj:](#) [Start](#) > [Zasoby nauki](#) > [Doktoraty](#) > [Nowy sposób oznaczania substancji biologicznie czynnych w mieszaninie, przy użyciu techniki...](#)

[Powrót](#)

Nowy sposób oznaczania substancji biologicznie czynnych w mieszaninie, przy użyciu techniki kaskadowego omywania wyosobnionych narządów-detektorów

Ryszard Korbut

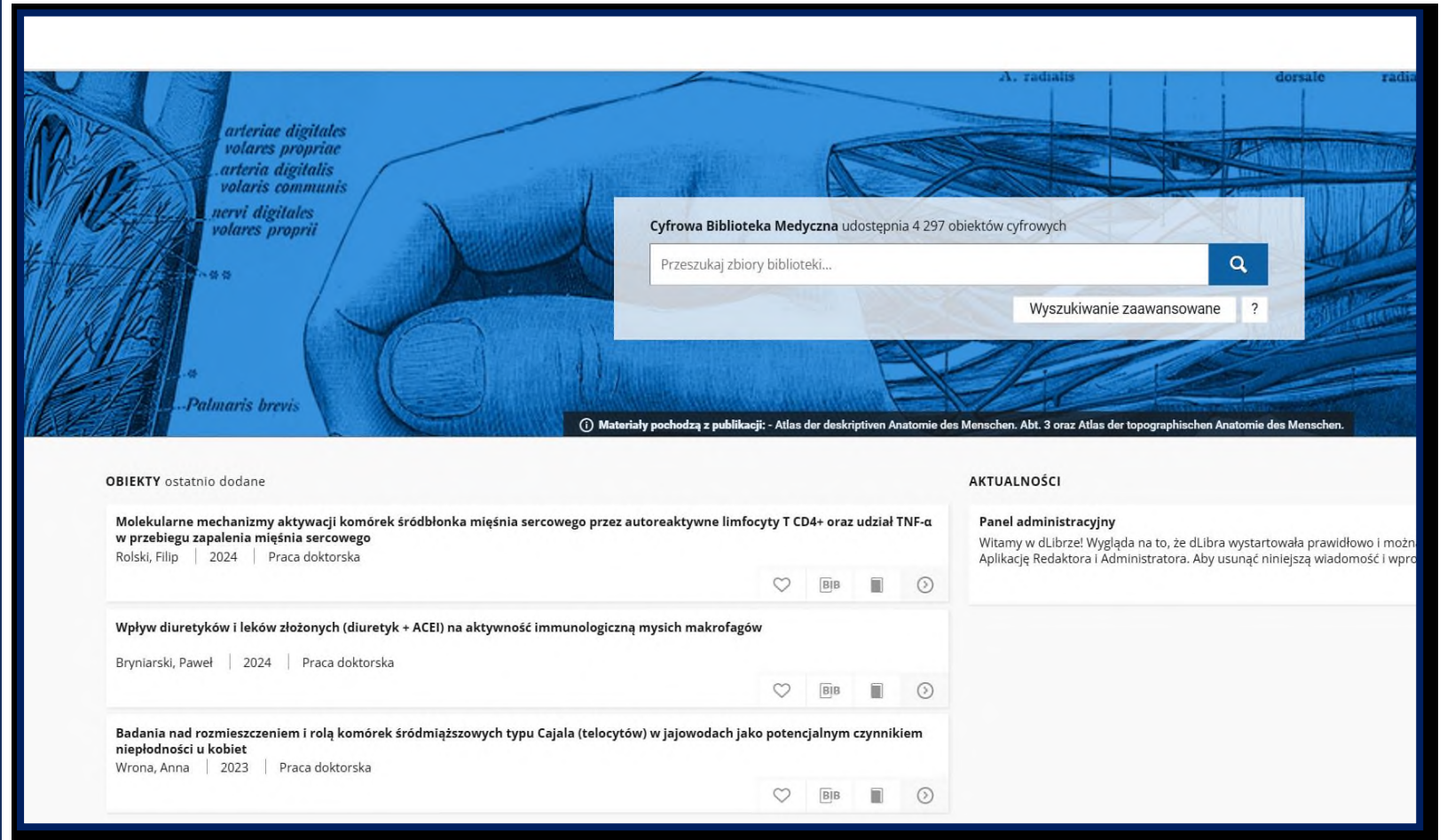
Streszczenie

Dotychczas stosowane biologiczne sposoby różnicowego oznaczania hormonów i autokoidów w mieszaninie były niedokładne jak na przykład w wypadku oznaczania prostaglandyn w obecności amin katecholowych i oznaczania histaminy w obecności prostaglandyn, RCS i SRS-A. Obecnie proponuje się nową zasadę różnicowego oznaczania autokoidów. Zasada ta polega na wprowadzeniu do kaskady Vane'a kolumn absorcyjnych, wybiórczo usuwających z mieszaniny te biologicznie czynne substancje, które przeszkadzają w oznaczaniu wybranego autokoidu. Opracowaną zasadę różnicowego oznaczania autokoidów zastosowano do biologicznego oznaczania PG wytwarzanych przez naczynia krwionośne pod wpływem wysokich stężeń amin katecholowych oraz do oznaczania histaminy w obecności PGE₂, RCS i SRS-A uwalnianych z izolowanych płuc uczulonej świnki morskiej podczas wstrząsu uczuleniowego. Dzięki opisanej kolumnowo-kaskadowej metodzie przeprowadzono podstawowe badania nad rolą PG wytwarzanych w układzie oddechowym (I), zróżnicowano wpływ sterydowych i niesterydowych leków przeciwzapalnych na uwalnianie mediatorów wstrząsu anafilaktycznego (II) oraz wyjaśniono przeciwerregulacyjną rolę prostaglandyn w skurczu naczyń krwionośnych (III).

Identyfikator pozycji	UJCM32c3ad90736c407d8f986db8b256a8a3
Rodzaj dyplomu	Praca doktorska
Autor	Ryszard Korbut
Tytuł w języku polskim	Nowy sposób oznaczania substancji biologicznie czynnych w mieszaninie, przy użyciu techniki kaskadowego omywania wyosobnionych narządów-detektorów
Język	pol (pl) polski
Jednostka dyplomująca	Wydział Lekarski (WL)
Status pracy	Obroniona
Rok powstania	1975
Data nadania stopnia	1976
Promotor	Ryszard Jerzy Gryglewski
Paginacja	20
Licencja	Inna otwarta licencja
Uwagi merytoryczne	Rozprawa zdigitalizowana.
DOI	DOI:10.58038/ujcm.18102301
URL	dl.cm-uj.krakow.pl:8080/dlibra/docmetadata?id=4775
Identyfikator wewnętrzny	ZB-14303
Słowa kluczowe w języku polskim	brak ; biochemia
Streszczenie w języku polskim	Dotychczas stosowane biologiczne sposoby różnicowego oznaczania hormonów i autokoidów w mieszaninie były niedokładne jak na przykład w wypadku oznaczania prostaglandyn w obecności amin katecholowych i oznaczania histaminy w obecności prostaglandyn, RCS i SRS-A. Obecnie proponuje się nową zasadę różnicowego oznaczania autokoidów. Zasada ta polega na wprowadzeniu do kaskady Vane'a kolumn absorcyjnych, wybiórczo usuwających z mieszaniny te biologicznie czynne substancje, które przeszkadzają w oznaczaniu wybranego autokoidu. Opracowaną zasadę różnicowego oznaczania autokoidów zastosowano do biologicznego oznaczania PG wytwarzanych przez naczynia krwionośne pod wpływem wysokich stężeń amin katecholowych oraz do oznaczania histaminy w obecności PGE ₂ , RCS i SRS-A uwalnianych z izolowanych płuc uczulonej świnki morskiej podczas wstrząsu uczuleniowego. Dzięki opisanej kolumnowo-kaskadowej metodzie przeprowadzono podstawowe badania nad rolą PG wytwarzanych w układzie oddechowym (I), zróżnicowano wpływ sterydowych i niesterydowych leków przeciwzapalnych na uwalnianie mediatorów wstrząsu anafilaktycznego (II) oraz wyjaśniono przeciwerregulacyjną rolę prostaglandyn w skurczu naczyń krwionośnych (III).
MeSH	Autakoidy (Autacoids) / izolowanie i oczyszczanie (isolation & purification) Hormony (Hormones) / izolowanie i oczyszczanie (isolation & purification) Prostaglandyny (Prostaglandins) / izolowanie i oczyszczanie (isolation & purification) Histamina (Histamine) / izolowanie i oczyszczanie (isolation & purification) Techniki laboratoryjne kliniczne (Clinical Laboratory Techniques) Dysertacje i rozprawy akademickie (Typ publikacji) (Academic Dissertation)
Plik pracy	 korbutryszardpracadoktorska.pdf dostępny od: 08-07-2022

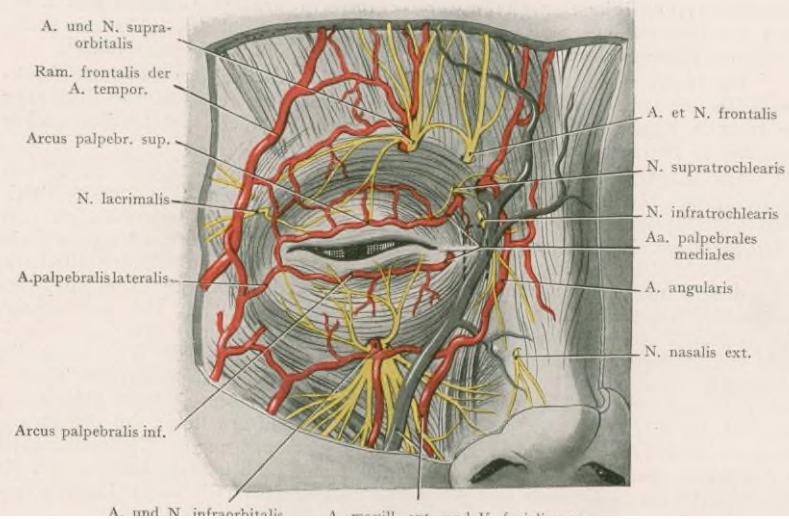
CYFROWA BIBLIOTEKA MEDYCZNA

- Wersje prezencyjne zbiorów do 1945 r. umieszczone będą w Cyfrowej Bibliotece Medycznej w kolekcji *Historyczny księgozbiór Biblioteki Medycznej*

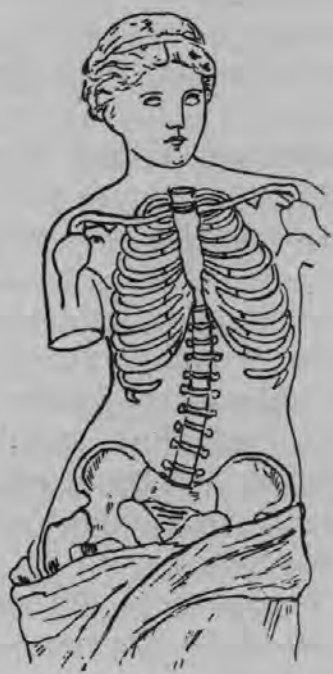
PROMOCJA

BAZA ILUSTRACJI MEDYCZNYCH

- 300 wersji prezencyjnych ilustracji medycznych
- Ilustracje zostaną opatrzone w odpowiednie metadane, a także pełne informacje dotyczące dzieła, z którego zostały zaczerpnięte

Rys. 84.
Normalna klatka piersiowa
kobiety.
(Wenus z Milosa).

Rys. 85.
Zniekształcona klatka piersio-
wa kobiety wskutek noszenia
gorsetu.

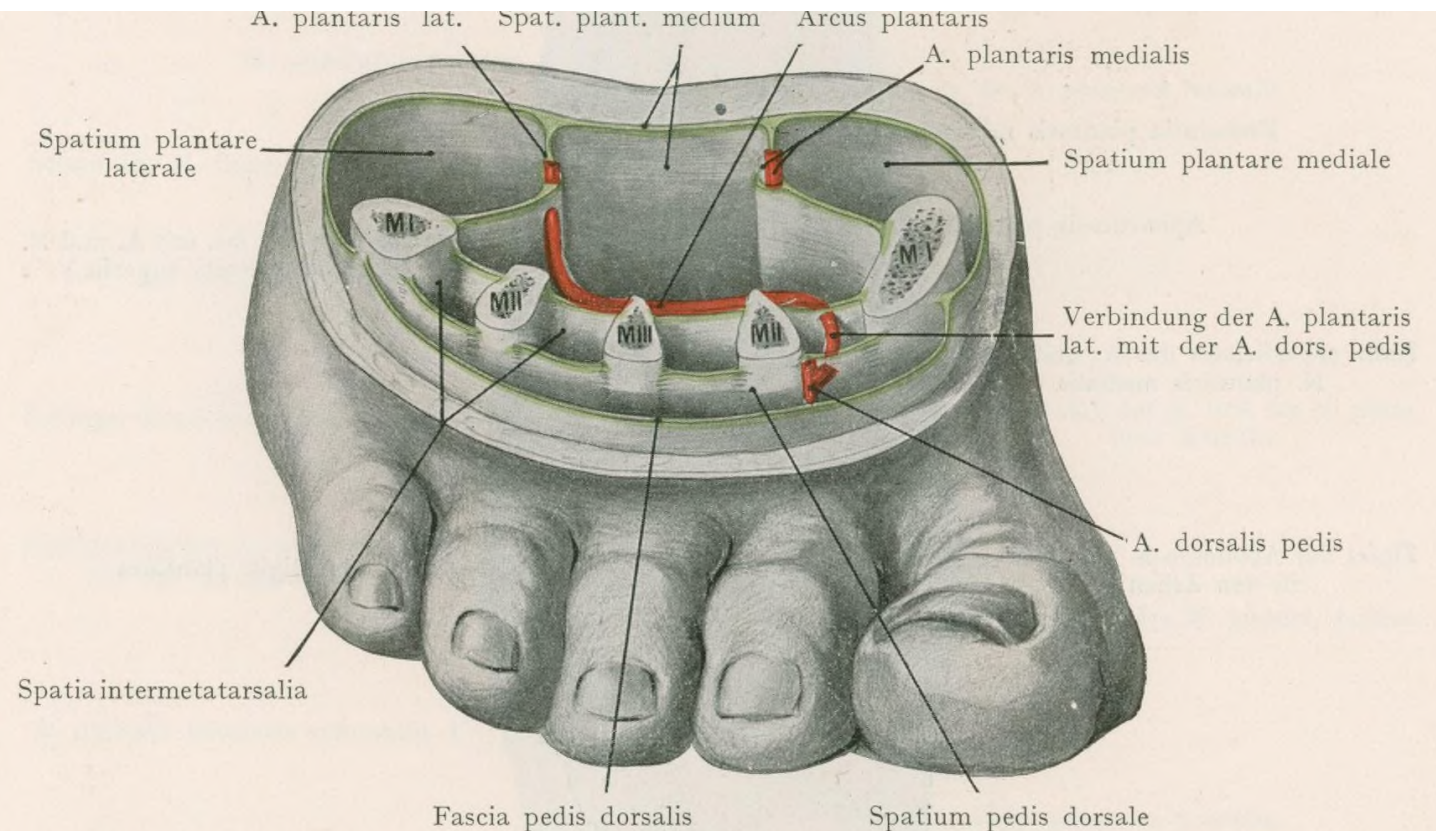

Fig. 655. Schematische Darstellung der Bindegewebsräume in der Metatarsalgegend.

BIBLIOGRAFIA

Publikacje:

- Gajda Zdzisław, *O Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2003.
- *Sześćsetlecie medycyny krakowskiej*, T. 2, red. Leon Tochowicz, Kraków 1964.
- *Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum*, red. Ewa Pędracka-Kwaskowska, Kraków 2001.

Źródła internetowe:

- <https://bm.cm.uj.edu.pl/pl/o-bibliotece/historia-i-osiagniecie-biblioteki/>
- <https://portalwiedzy.cm-uj.krakow.pl/globalResultList.seam?r=phd&tab=PHD&lang=pl>

W prezentacji wykorzystano zdjęcia własne.

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ